

ГОЛОССЯСУГОЛО
ОЛОССЯСУГОЛОС
ЛОССЯСУГОЛОСС
ОССЯСУГОЛОССЯ
ССЯСУГОЛОССЯС
СЯСУГОЛОССЯСУ
ЯСУГОЛОССЯСУГ
СУГОЛОССЯСУГО
УГОЛОССЯСУГОЛ
ГОЛОССЯСУГОЛО
ОЛОССЯСУГОЛОС
ЛОССЯСУГОЛОСС

Віктор
БОЙКО

СУГОЛОССЯ

вірші

Харків

Живі голоси всесвіту,
перегукуючись, перетинаючись і переплітаючись,
утворюють вічний і безперервний зв'язок
океанів і часу, мов і зірок, народів і подій,
рабського та божественного...
Крихітна, беззахисна й бентежна
бринить у ньому людська душа,
тільки через те й незнищенна,
що перебуває неодмінно
з вірою, надією та любов'ю.

***ДИКЕ
ПОЛЕ***

* * *

Осельник-хлібороб, мальоване горня,
а шнурова кераміка потому...
Ну як воно, оте мале зерня,
зуміло прорости після потопу!
Епоха на волах – епоха без війни,
житло – хоч грай конем, немає коней.
Для пісні голос, квіти для жони,
в піснях і квітах – молитви й ікони.
Аж це з'явився бойовий метал,
аж це озвався вершник-ненаситець...
Він хто? Нащадок, зайда чи мутант,
просіяний безбожництвом крізь сито?
Ревуть мотори, блискає броня,
під вершником в коня тремтячі ноги.
Міцніш до хліба тулиться горня.
І квіти осипаються із нього.

19.10.1992

ІЛІОН

(XII ст. до н. е.)

Кассандрі взяти й відповісти б
на Аполлонову любов...
Атож. В її віщунські вісті
усім би вірилось либонь.
Було б не сердити Еріду,
богиню розбрату і чвар,
та ще б – спроваджений на Іду –
Паріс здобувся на слова.

Якби прекрасної Єлени
не Афродітина краса,
чи золотий, а не зелений,
дух яблука б заколисав?..
Чи Спарта б кинулась до зброї
(авжеж порушено закон:
царицю забрано до Трої
не богом, смертним юнаком)?

Чи Одіссей би сіяв сіль?
Чи на жіночій половині
меч вибирав собі Ахілл?..
Шукають, де у війнах винні.
Троянський кінь завершив мандри,
Лаокоон кричить дарма.
Пала вогонь в очах Кассандри.
А Троя... Трої вже нема.

4-5.01.1997

СТЕП

(370 – 454 pp. н. е.)

Ходити пішки – ганьба для гунів:
фортеці сунуть, біжать міста...
Допоки в сідлах – міцні та юні.
Немає сили – з коня устань!

Далека гостя-стріла засвище,
дістане зблизька хазяїн-меч.
В степу немає за гунів вищих.
Трава згоряє і гіркне мед.

Хіба тирана собі хотіли?
Шукали правди в чийм суді?
Коли не стане вождя Аттіли,
хоч одпочинете від вождів...

У душах спомини від арканів.
Господь що дав нам, те і забрав.
В степу немає попід зірками
нічого вищого понад трав.

5.02.2000

БОАРІКС
(527 р. н. е.)

Якої мови, якої віри,
ніхто не скаже, ніхто не зна...
А чи хозари, а чи савіри –
а де був голос, тепер – луна.

Брехня і кривда, намова й зрада,
для них – нічого, для Бога – гріх...
Над людолови, над конокради
ім'я княгинечки Боарікс.

Щоб між Ірану та Візантії –
хоч є не згірш як між двох огнів –
крові кипілось в жіночій тілі,
нозі стоялось у стремені.

І стіни в порох, і коні в милі.
Вона ж – не воїн, вона – вдова...
А може, й плакала, як наснилось,
що хтось їй руку поцілував.

5.02.2000

* * *

Там Дике поле, Дике поле, Дике...
Там безбач стежка, спробуй віднайди,
і ти між травами хоч як би микавсь,
а з того поля вийдеш вже не ти...

І хто в твоєму Дикім шапарює,
уклюнувшись, немов свиня в лайно?..
Та не пита тебе, бо ти – не Рюрик,
ти не господар в полі вже давно.

Накремзаєш коржів собі в дорогу
та трохи солі з давніх чумаків...
І можна хоч і чортові на роги,
бо гірше смерті тиша наокіл.

Гострити шаблю. Бусурманським ликом
з-за хмари місяць люто вигляда.
там Дике поле, Дике поле, Дике...
І десь гніздом чаїним – с л о б о д а .

26.03.2001

* * *

Ця жінка запевняє, буцім Крим –
аякже,
 безумовно –
 Україна!

І в суржику її я чую скрик
із тої пісні про дітей чайних.

Чия та пісня
 і кого питає?..

На людному джанкойському пероні –
стара татарка і старий татарин,
а в них обох давно вже сиві скроні.

6.10.1992

* * *

Набряклий кущ шипшини в листопаді.
Колюча мряка над холодним муром.
Розкидане каміння хоче спати,
його ж питають:

«Де тут, де тут Дюрер?»

На ратуші годинник б'є опівдні
виходять чинно королі й курфюрсти,
але не опускаються до гурту,
у них своя на ратуші обідня
розвага чи робота, а чи служба
каміння розкидати,

щоб складав хтось,

на все життя оцю нагоду слушну
отримавши, мов кару божу раптом...

Цвісти кущеві, птахові літати.

«Де Дюрер?» – не питайте у каміння.

Чийсь кволий голос, щоб ішли на зміну.

Суворий погляд.

Кажуть, що то – мати.

Пісням стихати, молитвам і сваркам...

Під сірим небом чи під сірим дахом

стоять Іван, Петро, Павло і Марко.

Геракл уперто поціля у птаха.

1-2.12.2000. Нюрнберг

* * *

Не до Лугу нолам
слобожанського краю,
недолуга межа
недолугого раю...

Чи лишиться душа,
що межа не покрає?
Через вінця діжа
сонця по небокраю.

16.12.2000

* * *

Єрусалим і Соловки,
а поміж ними – світ широкий,
народ героїв і лакиз,
запроданців та ще пророків...

І хто ж це вигадав закон,
які новітні вашингтони,
в своєму краї чужаком
чи жебраком попідвіконню?!

Вертає Золота Орда,
а ви співайте про тополі,
поки вас цар новий продасть
або покине в Дикім Полі,

щоби у ґрунт дрібним зерням
самим вам падалось охоче,
покіль залітне вороння
не встигло виклювати очі.

Чи переждати ураган
і дочекатися нагоди
молитися чужим богам,
вклонятись не своїм голготам?

Чого очікувати ще –
єрусалимів з соловками,
де й Бог чи зна, як плаче камінь
під злим чорнобильським дощем!

7.03.2001

* * *

Між нами – ніч і день.

І день і ніч.

Смугаста зебра по бруківці скаче.

Це мертвий Крижень чи Залізний Качур
не зна мішені у тобі й мені.

Ми – не мисливці в чівні.

Ми – слова,

не сказані комусь у путь неближню.

Напевно, зрозуміло навіть крижню:

смугаста зебра скаче,

бо жива.

І чує згуки, шепоти, що нас

обабіч неї ще єднають досі...

А полювання – це туди, під осінь.

І качур кряче.

Кряче, бо весна.

26-27.03.2001

* * *

Посади є: і гетьмана, і блазня
в народу вище них один лиш Бог.
Отож – найбільше з персоналій власних
ненавиділи й славили обох.

Коли в базарнім шарварку роззяви
прогавили клейноди і коня?..
Хоч гетьман є. Він волю Божу явить...
Хоч блазень є. Він волю ту сповня.

Вертеп і булава – ознаки влади.
А дійство не спиняється. Трива.
Це в когось там ісуси та пілати...
В нас вилягла од реготу трава.

1.04.2001

* * *

В сірка очей позичано чимало.

В усі часи.

В усі віки було.

А що ж отим, які сірка не мали, –
в усіх дзеркалах розбивати скло?

Нових нароблять.

Будуть власні очі
в кімнаті сміху – тільки не за так...

А що сірко?

Сміятися не хоче.

Йому очей ніхто не поверта.

1.04.2001. Майже опівночі

* * *

Між гугенотів і каріатид –
одвічна спроба музику шукати...
З екрана дій утік останній титр.
Дощ на пюпітрі вибива стакато.

Скажи, що між трамвайних блискавиць
вчуваєш суголосся ледь вловиме...
За обрій сонце має впасти ниць.
На білий аркуш темна мчить лавина.

І так щодня.

Щороку.

Щожиття.

Зупинишся, у гуркоті зависнеш...

Ладусі робить мамине дитя.

А мама плаче.

Не згадає пісні.

8.04.2001

* * *

До Києва науки позичати
дорога не далека й не близька...
Там президент.

Там гетьман.

Там Хрещатик,

Там сумнозвісна бронзова рука.

У мерседесів тріскаються скати.
Менти уміють оддавати честь.
А я не знаю: кланятись, стискати
ту руку, що крізь неї час тече.

А чи втікати зразу світ за очі.
Наука ж там, у вічному мерзлоті,
де вічно чорні дні та білі ночі,
а понад ними зорі золоті.

Вертатися додому: той же бонза...
В мій бік його простягнена рука.
Обличчя темне.

І холодна бронза.

І на майдані постать жебрака.

8.04.2001

* * *

Минаю аптеку. Не допоможуть ліки.
Давальницький будень...

І, мов у лайні, у юрбі.

Простягають руки перехожі каліки,
аби у мою душу і свій перелити біль.
Його не бракує.

Із попередніх вулиць
повінь мене раптова збиває навально з ніг...
Білий цей світ схожий трохи на білий вулик.
І жебракують бджоли, коли випадає сніг...
А я регочуся.

І простягаю руку.

Візьміть і у мене – легше буде моїй душі.
І пасічник мовчки в змерзлі долоні хука.
Знає: журитися годі, вже почались дощі.

9.04.2001

* * *

«Курчат восени лічать...»

Довго кричали: «Слава!»
Пізно «Ганьба!» кричати...
Перші лягли на лаву.
Осінь. А де ж курчата?

Жевріють в ніч притони.
Світять у день реклами.
Мріялось – вашингтони.
Виявились раклами.

Ви оспівали дійсність.
Я її вже оплакав.
І не годжусь для пісні –
я ж бо старий воляка.

Доля моя – городи.
Справа моя – не вмерти...
Щось-таки та й уродить.
Начебто ще не смеркло.

Досить мені роботи.
Жаль, що нема зарплати.
Невистача охоти
просто піти в пілати.

3.05.2001

* * *

Слобожанська моя чужина –
кінь троянський, приватний давно вже...
І данайці, хмільні від вина,
розкошують, бо хочуть і можуть...

Розум руку від вбивства спиня.
Вчить мовчати парламентська школа...
Все дивлюсь на чужого коня.
Все блукаю навколо.

Навколо...

29.08.2001

* * *

В. Забаштанському

Про темряву доволі свідчень
стосовно термінів, причин.
Можливість запалити свічку
відлунням голосу гірчить.
А грудень щирим антрацитом
аж до снігів дерева гне.
І смерть настирливо й несито
уже напитує мене,
аби, пірнаючи у відчай,
я й не підозрював, що є
бажання запалити свічку –
і не чие-небудь, моє.
У храмах чиняться відправи –
в них мова певна та проста.
А на столі холонуть страви
з-під поминального хреста.
І на снігу пташине віче,
і сніг сягає по плече...
І вміння запалити свічку
в пучки відлигою пече.

4-5.12.2001. Київ. У Талалая

* * *

В Дикім полі коней чуть:
не по-нашому іржуть.

А. Кичинський

Не по-нашому дощ понад Вроцлавом висне.
Не по-нашому сніг крізь цей дощ проліта.
І надходить зима, – я б сказав: ненависна, –
та вона мене з роком новим привіта.
І вкладеться в кутку на холоднім балконі
шолудивим прибудним рябим собачам.
Заіржуть під вікном не по-нашому коні,
аби їх дочував, якщо не добачав.
Та в дорогу збирався. Спішив доганяти
чи літа, чи слова, що згубив мимохіть...
Мов крізь сон із дощем, пробивався крізь натовп.
І дзвенів під ходою трави малахит.
Не по-нашому. Дико. Завзято. Уперто.
Щоб усе ж я почув, хоч би як поспішав,
і, можливо, спинився. Укотре чи вперше.
Не по-нашому плаче до когось душа.

7.12.2001. Вроцлав. Готель «HP Park Plaza»

* * *

Балачки, мов насіння.
Нема їм кінця.
Між кубізму бруківки
і готики храмів.
То дорога не та,
то планида не ця...
Хто повірить назавтра,
«že ty tak Kochamy».

А по Одрі – качки.
А на Лопані – лід...
Балачки, як лушпиння.
Їх вітром здуває.
І на рівні очей
вироста моноліт
із сирітських імпрез
та бучних фестивалів.

Прокидається тиша.
Замók начепив
час чи сторож на храм,
розлучив із синами.
Врешті-решт уляглись
балачки. Наче пил.
Уляглись, наче пил.
Тільки вже понад нами.

*9.12.2001. Замість екскурсії по Вроцлаву,
що не відбулася*

* * *

Прохукане вічко в намерзлому склі:
там птаство раює в простій годівниці...
Забути б невіру у сльози Москві,
підсипати б зерна, бодай не спізниться!..
Як радісно мріялось нам коло див,
як рясно і щедро колись посипалось!
Невже на роду – лиш життя в холоди,
і літо – миттєвий оманливий спалах?..

А птиці є птиці – хай навіть малі!
Я вірю не тільки у те, що насниться...
Прохукано вічко в морозному склі –
сьогодні до мене у гості синиці.
Нехай буде мрія комусь голуба
із того прислів'я про небо й про жменю,
Я ж славити буду безсмертний Благбаз,
де, звісно, є місце вівсу та ячменю.

І знатиму певно, йдучи по землі,
що неба чимало і в цвіті хрещатім.
Раюють синиці.

А що, журавлі?
Коли прилетять, то піду зустрічати.

8-9.01.2002

* * *

Дитяча мова – суржик слобожанський –
легка, мов подих, і глевка, мов хліб,
якраз така, щоб вистачило шансів
усіх зуздрім вважати за хохлів.
Я вмів співати, говорити вчився,
і нікому було порадити мені,
що мова є, немов сльозина, чиста,
вона живе в душі моїй, на дні...
Натомістьгнулась *тónкая рябіна*
над ліжком батька, що стогнав од ран,
мене будили вранці *хунвейбіни*,
я на стіні писав: «*Но пасаран!*»
Ходив опеньки з мамою збирати,
шевця рукою гладив мене Ох...
І, граючись, ненавидів я грати
і матюки – не менш, ніж «*Хенде хох!*»
Моря північні, гори Гімалайські...
Що подих – слово, в ньому – сміх, плачі,
свист батога, і тихий дотик ласки,
й жебрацька торба на худім плечі.
Із дна душі – слова чорняві й русі...
Я думати (так, певно, Бог велів)
усього світу мовою беруся,
та в ній все більше українських слів.

27.01.2002

* * *

Тарас в тумані, непідлеглий звітності.
Прожектори не світять. Тільки світяться.

Автобус. Пасажири мішма з прозою.
Повітря. Чи свинцеве, а чи бронзове?

Із пам'яті. Із пам'ятника. З галасу.
І дихав. І не дихав. Так, як малося...

Лиш сподівалися, що розгодиниться.
Тарас. Автобус. Я. Моя родина вся.

5.02.2003

* * *

І знов у цьому вулику, як в березні.
І знов у цьому лютім, як весна...
Щось стрінеться іще, а щось не вернеться.
Та головного вже ніхто не зна.

Якраз, напевно, подумки у мороці
о цій іще не встояній порі
до вулиці, що згодом розпросториться,
спішить жалкий і невсипущий рій.

Про майський мед турботи позлітаються,
запахне в літі гречки білий сніг...
А поки що народжується таїнство
у вулику при завтрашній весні.

24.02.2002. На шляху з Опішного до Харкова

* * *

Абрикосовий мед,
певно, буде комусь до вподоби.
Абрикосовий рай.
Жодна бджілонька не омина.
Хоч народжуйся знов,
хоч вертайся назад, до Потопу,
переслідує вперто
духмяна квітнева мана.

Облітає на вітер,
на вечір, на землю, на плечі
абрикосовий сніг
аж морозом за душу бере...
І закута в бетон
не покійна ще річка Нетеча
набирається сил
у своїх бунтівливих джерел.

А слова поховались.
Хмільний, недоречно ізмелеш...
А в очах – пелюстки,
і бджола, і весна, і вуста.
Навіть з глузду із'їхав
один волохатенький джмелик –
щоб до вулика мед нести,
в когось дороги пита.

20.04 – 4.05.2002. Шпаківка – Харків

ПРИГОТУВАННЯ АБРИКОСОВОГО ВАРЕННЯ

Янтарна гуща, що булька й тільки,
віддячить вам!..
А на столі вже розкритий Рільке
Відпочива...

Сама Природа змінилась ніби,
хоча й жива, –
давно шукає легкого хліба
і мурашва...

У вікнах сонце, на сонці плями,
роззяв лиш рот –
і буде пустка поміж полями,
де твій город.

А на проспекті мотором ляска
якась з «Тойот».
Та вздовж під'їзду пливуть коляски.
І в них – народ.

25-27.07.2002

* * *

І купований князь із варягів,
й гетьман – той, що у ліс погляда,
тамували горілкою спрагу,
ніби згіркла в криницях вода.

А заброда прижився в оселі,
а приблуда панує в душі...
Обізвались пісні – невеселі.
Народилися діти – чужі.

Вже й самі розвалилися грати,
а хмільній голові невтямки,
чи ту волю даровану брати,
чи доцільніш піти в жебраки,

з-за халяви – позичену ложку,
доїдати з чужинських весіль
й, підставляючи вуха під локшу,
споживати йодовану сіль...

29.08 – 1.09.2002

* * *

Держави ювілей – отож якраз
для тостів і промов майдани й вуха.
І мечеться чиновницька ікра –
хто має чути, краще хай не слуха.
Знімають пса на синьо-жовтім тлі
із бронзовим Тарасом по сусідству;
не зна сірко: лягти йому чи сісти.
Фотографу бракує власних слів –
для справи вдався б до собачих дій –
хвостом виляв би, гавкав без упину...

З-за постаменту по траві рудій
виходить кіт і вигинає спину.

21-24.08 – 27.09.2002

* * *

Олені у сутінках
в тундрі понад ягелем...
Ми – синами сучими
між пропаших янголів.

В пекло не добитися...
А до раю – рано ще,
на воротях витязі,
в них у чарах – радощі.

Гетьмани та сотники
шпорами поцокують...
Хтось живе в висотному,
хтось помре у цокольнім.

Березневі котики.
Повоєнна вервиця.
Покотьоло котиться,
та назад не вернеться.

31.10.2002

* * *

А вітри, – московські, невеселі, –
сіють сніг, аби колись вродив...
Бродять посірілі азазелі
у саду Грицька Сковороди.
Нишпорять, винюхують, стирають
флейти голос тихий і сумний.
Ключник спить.

Стоять ворота раю
на зеленім тлі озимини.

І квилить негода над полями...
Голосом чудним живих гука
чи вона, чи дівчина Уляна,
що на дні журби, а не ставка.
І вертеп гуде під рушниками,
лист останній струшуючи з віт...
І сивіє чорний-чорний камінь.
«Світ ловив мене...»

Якби ж то світ!

30.11.2002

* * *

Мороз пересівся.

Відлига під ноги.

В метро діалоги бомжа і собаки.

За звичку від когось чекати підмоги

музи Баха рують мело

І слизько, і вогко.

Та вуса з-під носа –

козацьку звитягу потішити можна...

З варягів у греки – князі та спінози.

Із грязі та в кня флота вельможна.

У році новому – нові сподівання

радянських попів, і раклів, і пілатів.

Зроста поголів'я безрідних іванів

татаро-монгольським столичним палатам.

Мелодії Баха.

Ментальність Сіону.

Відлига під ноги – із грязі та в кня

Гірлянди на глищі.

Латинка неону.

У році новому посилення м'язів.

Нові сподівання засвідчить годинник:

не маєте даху – ставайте шпаною...

В метро діалоги все більше родинні.

Я – бомж чи собака?

Не знаю, панове.

4.01.2003

* * *

Осінній вітер
дощ і сніг зроня.
Останній лист
на голім вітті має.
В усі часи
кружляє вороння.
В усі віки
йому поживи мало.

Оця сльота
і є ціна століть?
Оця пожухлість
весни переважить?
Чайнки теплі
в склянці на столі.
І над сумним багаттям
чорна сажа...

А там, де друзі, малося б, –
чужі.
А там, де мудрих треба,
є лиш хитрі.
Хіба ж то лист?
Немовби ув іржі,
тріпоче прапорцем
душа на вітрі.

7-8.11.2003

* * *

В місті ув одним два брати
не далеко і не близько.
А на вікнах в них не грати —
сон гойдає, мов колиска...
Брату брат листів не пише,
бо адреси не сказали...
Три години до Парижа,
півгодини до вокзалу.
Де ти, брате, озовися!
А голодний, хворий, може?
Місяць за балконом висить,
та на тебе він не схожий.
У вселенському замісі
час над нами робить брижі...
Над вокзалом висить місяць.
Висить місяць над Парижем.

6.01.2004. Перша година ночі

* * *

На площі, де з гілок
ялин гірлянди знято,
поближчало ураз до зір
і до вовків...
Якийсь крутий чи лох,
а хто й коли – не знати,
придумав, що пора
темнішати навкіл.

Ми звикнемо і так,
а там і день подовша...
Звикалось, – хоч складніш, –
до тундри, до тайги...
А лютий той мастак
утік, бо, видно, дощик
його збудив крізь ніч,
та не з тії ноги.

Він вернеться колись,
а ми, немов хлоп'ята,
за цих зелених муз,
де поміж клумб жорства,
провівши падолист,
ще встигнемо боятись,
аби до свят комусь
їх не спиляв, бува.

15.01.2004

***Я, МУЗО,
ТВІЙ ВАСАЛ***

(переклади з А. Рембо)

ВІДЧУТТЯ

В блакиті вечорів у літо забреду, –
Між гострих колосків травиці не топтали,
Утішить прохолода замріяну ходу,
А голову оддам я вітру на поталу.

Не думати мені і слів не проректи,
Але без меж любові зазнавати впливу, –
І я кочівником подамся у світи
З Природою, – немов із жінкою щасливий.

Березень 1870

ПОКАРАННЯ ТАРТЮФА

Він, серця свого шал розпалюючи під
Сутаною, – рука тремтіла в рукавичці, –
Ішов, неначе плив, точивсь хітливий піт,
Беззубо слинивсь рот на жовтому обличчі,

Ішов, неначе плив, «Молімось» – раптом злий
За вухо хтось узяв зневажливо монаха
Й сутану поміж слів, брудніших од помий,
На тілі на його смердючим розпанахав!

Покара!.. і нема сховатися під чим,
Лиш чотками гріхи відпущені лічив
Святий Тартюф – блідий, з хреста немовби знятий!..

Отож, він сповідавсь, молився він затято!
А той нападник навіть бриж доп'яв...
І голим став Тартюф од голови до п'ят!

ЗБЕНТЕЖЕНІ

Чорніють на снігу в тумані,
Де світло душників оманне,
Кружком сідниць,

Навколішках, п'ятірко, й – злидні! –
Їм пекаря в роботі видно
Між паляниць...

Його рука, міцна та біла,
Що сіре тісто місить вміло
Й саджає в піч.

Їм чути, як воно там дише.
А пекар, всміхнений та пишний,
Мугиче в ніч.

Зіщуленим, закам'янілим
Вікно підвальне червоніє, –
Їм у теплі б! –

Для розговляння цим особам
Такий пухкий, неначе здоба,
Ітиме хліб,

Мелодія з-під балок зрине,
Духмяні гратимуть скорини
І цвіркуни,

З ції нори життям повіє
Крізь рам'я в душі їм повільно
І є вони,

І їм, малим, так добре жити,
Христам, що інеєм укриті,
Усім отам,

Притислись їх рожеві лиця
До ґрат, бурмочучи дурниці

Тим душникам,

Все посилаючи прохання
Вогням небес, давно не раннім,
Бо то зірки,

Так сильно, що тріщать штанята
Й зимовий вітер прагне зняти
Ще й сорочки.

СОН ПРО ЗИМУ

Йй

В маленькому рожевому вагоні
З блакиттю подушок
Нам добре буде. В пестощів полоні
М'яким гніздом куток.

Заплющиш очі, щоб за склом не бачить,
Як тіні злі навкіл
Кривляються потворно й вечір плаче
Від куцих та вовків.

Цілунку на щоці відчуєш опік...
Неначе павучка ледь чутний дотик
На шиї заблука...

«Знайди!» – голівку схилиш винувато,
Йй ретельно ми заходимось шукати
Того мандрівника...

У вагоні, 7 жовтня 70

ТОЙ, ЩО СПИТЬ У ДОЛИНИ

Зелений той куток, де річечка співає
І срібло її стряп торкає береги,
Де сонце з-над гори, – бракує їй поваги! –
Долину осява, що піниться й дрижить.

Солдат, відкритий рот, на голові нічого,
Потилиця пірна у прохолоду трав,
Він спить, а понад ним хмарина ясночола,
Блідий серед зела. Мов дощ, проміння гра.

Ногами у квітки. Усміхнений і сонний,
Як хлопчик, що заслаб. Природо, на осонні
Пригрій, заколисай, а холод забери!

До пахощів тепер йому немає діла;
Під сонцем спить, рука на грудях скам'яніла
А там, де правий бік, червоні дві діри.

Жовтень 1870

МОЄ БУРЛАКУВАННЯ

(Фантазія)

Я йшов, а кулаки – у прорваних кишнях;
І від мого пальта хіба що назва лиш;
Я, Музо, твій васал – тож був, де ти звелиш;
І сяjala любов у снах моїх скажених!

В єдиних у штанях, що в них діра була,
Мізинчик-хлопчик я за римою ганявся.
Із зорями Великої Ведмедиці спізнався.
А шепіт їх солодкий не мав ні краплі зла.

До нього прислухавсь, усівшись біля шляху,
Осінні небеса були для мене дахом,
І на чолі роса, п'янкіша від вина.

Віршуючи в імлі між фантастичних тіней,
Я ліру обіймав, хоч то були коліна,
Й резинка від штиблет бриніла, мов струна.

ВОРОННЯ

О Боже, коли холод в лузі
Й над приголомшеним селом
Змовка малиновий псалом,
Спрямуй Ти на природу в тузі
З небес високих навмання
Чудове миле вороння.

Вітрам всі гнізда на поталу –
Розпачливий, птахи, ваш крик!
Тепер уздовж пожовклих рік,
Понад шляхами і хрестами,
В яру із недосяжним дном
Розсійтесь і зберіться знов!

Суворий грай в полях порожніх,
Де з позавчора сплять мерці, –
Кружляйте в холоднечі цій
І зупиняйте подорожніх.
Він вісник честі у світах,
Наш чорний надмогильний птах!

Але, о небо, понад дубом,
Що ніби щогла уві млі,
Залиш пташиночці малій
Тих славити, для кого згуба
Трава, що їх навік трима, –
Для них майбутнього нема.

***САМОТА
МОЯ
ЛАГІДНА***

* * *

Прикрашаємо ялинку –
так родинно, так бджолино,
днів стамовуючи плинність,
і стирається межа
між буденним і святковим,
а розбитих випадково
куль дзеркальних ялинкових,
як минулих днів, не жаль.

30.12.1981

* * *

Порятуй мене, жінко,
від твоєї непроханої сльози,
бездонно-солono-болючої, —
ми тонемо в ній обоє.
Її ж не зможуть вмістити
усі на світі чумацькі вози,
якщо я навіть висушу її
своєю любов'ю...

16.11.1982

* * *

У мене радість.

Цілих два листи
із смугами червоно-голубими,
що хоч гадай: «любимий-нелюбимий»,
доки ромашки схочуть зацвісти.
– Тобі від кого? – місяць запита.
Промовчу я.

Лист на столі залишу.
Мені не жалко, хай собі чита.
Хіба він винен, що йому не пишуть!..

1-2.03.1983. Ірпінь

ЛУЩЕННЯ КВАСОЛІ

1

Ходив із жінкою до лісу,
себто по гриби...
Тепер тільки й усього:
сонечко силкується злетіти
з мого коліна.

2

Насінням торгує на розі
сива жінка.
Тридцять два роки тому
я ще не знав,
що нею буде моя дружина.

3

Стара, човгаючи, йде
подивитися на годинника.
Згадую, як вона –
моя мати –
в молодості танцювала.

4

У споночілих будинках
тривіально жевріють вікна.
У мої дитячі відвідини міста
видавались вони
незбагненим дивом.

5

Не перевів я стрілки на зимовий час –
за годину до репетиції вчора
малював мене художник
схожим на шевця,
мого батька.

6

Вітер холодний повіяв –
знялись у повітря
клаптями сажі
разом із жухлим листям
осінні голуби.

7

Безлисті дерева
нерухомо бовваніють кронами...
Підземні мешканці,
певно, гадають, що то –
їхнє коріння.

8

На межі тисячоліть –
така весняна погода!..
Тільки й залишається
усім –
чекати літа.

28.10 – 31.12.2000

* * *

А гуси плавають по Лопані,
хоч мали полетіти в ирїй,
ї воду лапами сколочено,
хтось явора з корінням вирвав.

А гуси б'ють крильми по плесові,
та щось їх не пускає в небо.
І вітер плаче, мов Телесик.
Невтішно. Тоскно. Полуднево.

6-7.01.2001

* * *

Як весело сніг попід вікнами стелиться!
Як сонячно буде, коли задріма!..
Звичайно ж, тоді, як розбудить метелиця,
напевно ж, тепер, коли ти – не зима.

Поскрипує щось у всесвітнім годиннику,
і кроки відлунням із білого в тьму...
А з неї ясне твоє личенько виникне.
Природно ж.
Лише десять років тому.

6-7.01.2001

* * *

В темній рамі жовта осінь на стіні.
Вечоріє. Сутенію. А ти – ні...

Все мене гукаєш в лісі на ім'я.
Ти – чия тепер? Та звісно ж, не моя...

Там схилилась над сімейкою грибів,
там зайчисько тобі стежку перебіг.

І тримаються листочки на гіллі.
І не мерзнуть в тебе пальчики малі,

бо для кожного придумував слова,
ніби подумки востаннє цілував.

І душі своїй сказав я: «Сутеній!»
Та вона тікає в осінь на стіні.

7.01.2001

* * *

Електричка мене вже давно не везе на город,
ніби їй наказала байдужа зима дощова,
та мене забирає безсонний досвітній народ
й шелестить на пероні, безсмертний, немов мурашва.

Знаю, в сплячку зимову занурилось вічне село.
І вітри понад ставом давно не запитують дна.
Певно ж, цілих три місяці биті шляхи розвезло.
І біліє у полі – на чорнім – хатинка одна.

Одвернусь од вікна. Перевірю осінні ключі.
Наче хлипають двері, та, звісно ж, не в місті, не тут...
І раптово зірвусь, наче пес з ланцюга уночі.
І балкон відчиню, і балкон...

Матіоли цвітуть.

7.01.2001

* * *

Бракує слів мені – свої придумую,
немає пісні – нову складу...
Та чи трапляється між хвиль продухвина,
коли хурделиця по льоду!

Коханці міряю ім'я коханої,
захожій жінці – хазяйки сан.
Нехай би гудила, нехай би ганила!
Та тільки зблисне крізь сміх коса –

і бачу: хата ж то – намальована,
а я в тій хаті – один з нетяг...
Прийшов немовби на власні помини.
Життя придумав би, якби знаття.

31.01.2001

* * *

Казки для диваків чи диваки для казки –
якщо б їх не було...

Та ні, були б все 'дно:
і Змій, аби його хто-небудь та й лякався,
і при мітлі Яга, коли при ступі дно.

Я – дерево старе, не гоже на колеса.
Горіння у печі – це для старих дерев...
Але в гілках моїх – іще малий Телесик.
Де ж задне гусеня?

Чому не забере?

16.03.2001

* * *

У вдаваній одвертості перверзій
втрача тепло розгублене зело...
Розмотуються доль безмежні версти,
що їх докупи випадком звело.

Від революцій аж до рекреацій,
де є стриптиз і тіл, і слів, і душ,
і в пошуках зарплати, а не праці,
йдемо, ідуть, іде, ідеш, іду ж...

Поміж експериментів і досліджень
на тлі дощу зело чека тепла...
А перед лютим звався місяць сніжнем,
він літа діставатиметься вплав.

26-27.03.2001

* * *

Починається день.

Йти за пролісками до лісу.

За собою, можливо. Хто знає, де віднайти...

Оживає змія.

І до чогось таки долізе.

Чи точніш доповзе. Явно, ні до чого тут ти.

Пелюстки відгорять.

На голові на твоїй попіл.

Повертаєшся в дім. День новий їжаком чека.

І, напевно, змія того їжака таки злопа,

якщо він довіряти не буде своїм голкам.

День колючий.

А при ньому бути душі колючій.

За собою, а чи від себе? Вже й голос заговк.

Лиш відлуння із лісу – змія простягає ключик.

Візаві їжакова.

Й не піддається замок.

1-2.04.2001. Запівніч

* * *

Донька млинчиків насклада.

Молока купила.

А її іще звечора завіконня гука.

І – банальний з банальних – день повертає кпини.

І гойдаються проліски в доньчиних у руках.

Опівночі в напівтемну кімнату загляну,
ковдрою аби вкрити худе замерзле плече.

І раптом заплачу.

Хоча, звичайно ж, не п'яний.

Так, неначебто променем очі враз обпече.

1-2.04.2001

* * *

Сьогодні квітень.

Завтра буде теж...

Стежки підсохнуть. Щоб дощу чекати.

Ти за календарем попробуй встеж,

де метроном чи дятлове стакато.

Саджати в землю, сіяти пора.

Пливти по літу хмарою печально.

Надвечір чути:

холодить кора.

І вітер. Звідки?

З осені, звичайно...

1-2.04.2001

* * *

...Вишневий глей на те і є, щоб драти.
Коли садок вишневий і весна.
А десь вулкан.

І димом пахне кратер.
Моє дитинство ще про це не зна.

І проліски,
і проліски,
і проліс...
І знаний гриб червоний вдяг берет.
І в грі для мене все бракує ролі.
Бо хтось її, ту роль мою, бере.

Але не буду розпускати нюні.
Дівча зелене прийде з олівцем.
А він червоно-синій.
І манюній.
Що як і змалювать ним те лице!

1-2.04.2001. P.S. Та ще й півня

* * *

Жінки, мов дзеркала, що їх проминув по черзі:
в тій видко обличчя твоє ж бо, ув іншій – постать.
Збулось, що задумав, – отож позираєш черство;
а що не збулося, то те доточи до посту
і згадуй, чого вже не буде, про що лиш марив,
дружина під свято насмажить тобі насіння –
дивись, як втікають у завтра поспішно хмари,
їм знати не треба, що ти вже давно осінній.
Байдуже дзеркалам, що дощ там якийсь не випав,
а жінка не любить себе у минулім часі.
У літі, авжеж, зацвітуть неодмінно липи.
Настане осіння сльота – то завариш чаю.
А потім уже відцурається й та від тебе,
що постать у кожнім, обличчя твоє шукала...
Лиш віхола, віхола, віхола понад степом,
мов прагне завісити всі на світі дзеркала.

27.04.2001

* * *

На чужім городі
сонях в ріст збирається.
На чужім городі
матиолам час.
На чужім городі
ти не маєш рації...
На чужім городі
квітне алича.

Між двома дощами
сіянка чи тиканка.
Між двома дощами
втома, як ропа...
Між двома дощами
не померти встигнути.
Між двома дощами
третій крапа.

13.05.2001

* * *

Ти будеш репресований трамваєм.
Бо завтра понеділок, день важкий.
Чисть черевики. Перевір шнурки.
І перед сном радій – життя триває.
День промайне. Надійде середа.
А що субота? Звісно, не робота.
Чиясь із ранку старість вибріда...
І ти свою не відкладеш на потім.
Спішив. Спішиш. Спішитимеш не раз.
Ніхто не знає, чи устигнеш тільки.
Вже й реабілітації – пора.
Чекай! Чого? Та звісно ж, понеділка...

5.08.2001

* * *

Не рятує ні Брайль, ані Брадїс
од самотності в ніч новорічну,
як сусідська купована радість,
як слова, що оспівують Крішну,
як дружини похмілля сирітське,
як дочки мандрювання зимове...
Необачно ворожок я зрікся –
тож пристріту ніхто не замовить.
Вдалині від селянської хати
календар мене вкотре лякає.
Прислухаюсь, як дихає мати.
Як малий, розмовляю з ляльками.

2-3.01.2002

* * *

...Крейдую класи накреслено звично.
Склянку хапату з портфеля бери!
Справа дівчача проста.
Може б, вивчив.
Все не з руки стати якось до гри...

Без мордобійних подій чи хлопчачих –
там я чужий,
страшно бачити кров...
Котиться й котиться.
Сонце. І м'ячик.
Стежка накаже – прискорюю крок.

От коли б мав я молодшого брата!..
Старшої ж так і не бачив сестри.
Хай би – і в класи.
Хай би – і стратив.
А захистив би малого від кривд.

Десь за снігами...
Уроки й стежинки...
Сонце і м'ячик... Ловіть, не ловіть...
Мов до сестри, я до кожної жінки.
Братом ввижається всяк чоловік.

27.01.2002

* * *

Г. П. Гриню

При нитці нитка, доленька при долі...
Негусто барв, але зате – живі.
І молодість, як голка у стодолі.
І так болить цей білий-білий світ.

Під кригою не спиться тихій Ворсклі.
І краде час її дзвінку снагу.
А вічний сад – на полотні суворім.
А сивий сад – на білому снігу.

Бруньки з гілок вдивляються у завтра –
у світі розгодиниться все ‘дно.
Й червона нитка вірить, що не зайва,
де білий сніг, як біле полотно.

23.02.2002. Опішне

* * *

Самота моя лагідна –
позбуватися годі...
Щось їй схоче поплакатись
при мені й при негоді.
Не сховає під рам'я
днів роз'ятрені рани,
перебуде до рання,
самоти ж бо обранець.
Ні за що не подякує,
підє шляхом неближнім,
самоті моїй зляканій
виявляючись *лішнім*.
Я, услід розігнавшись,
за порогом постою.
Не чуже ж воно, – наше! –
нам удвох з самотою.

15-16.04.2002. Шпаківка – Харків

МА ВОНЕМЕ

Дивитися, як місяць відстає,
не котиться, хоч майже круглий ніби...
Під ним – цей світ, де притулитись ніде.
Між ним і мною тільки відстань є.
Танцює ложка в склянці між чаїн –
пакета нею ж прорвано на стиках –
із відстані мене гукають стиха,
та невідомо голосом чийм.
Чи, може, я вишукую когось
із темряви, із розпачу, з безлюддя –
без помсти, без ненависті, без люті
кричу наївно й радісно: «Я ось!»
Лиш вітер залітає до купе,
спішить мені куйовдити волосся.
Так важко виникає суголося...
На місяць ліпш за мене виє пес.
Жовток у небі. Малось – Праяйце...
Сосновий дух не лиш для кладовища.
Невже і він, Отой, над нами вищий?..
Зриваюсь. У вікні моє лице.

25-26.06. 2002. Поїзд № 63 (Харків – Київ)

НАД ТОМИКОМ РІЛЬКЕ

Як перекласти: темнота,
холодні ґрати, сад осінній,
нетяга-вітер довгі тіні
пожухлим листом заміта,
в провулках Райнера дощі –
чи пілігрими, чи блукальці –
гілки до вікон тягнуть пальці
живій поскаржитись душі?

15.08.2002

* * *

Як вечору бував я радий,
як день мене стрічав похмурий!..
Та не очікував, що вкрадуть,
та все ж не вірив, що обдурять.

У глупу ніч усі незрячі,
у зоряну – і я планета.
Не слухайте, як ворон кричить,
на стежці, що веде із нетрів...

А сонце – у вікні напроти
щовечора. І післязавтра
надійде жовтень. Осінь просто...
І буде там... Авжеж, як завше.

29.09.2002

* * *

На душі, як на пустім городі.
Дощ – не мед у стільниках кружал.
Дощ холодну землю заскородив.
Дощ не знає: обрій чи межа...

Хай знаходить, що хотів шукати,
вітер: жовтий лист, торішній сніг –
в напівдикій груші біля хати...
Лиш гнізда порушити б не зміг!

8-14.10.2002

* * *

А мій будинок на кшталт фортеці,
він був, як буде, – піщана купа.
Його купити – всього... за безцінь,
його продати – ніхто не купить.

Повз мене друзі, мов перехожі,
та перехожі усе ж рідніші.
Вони на мене, звичайно, схожі:
пройшов, оглянувсь, сховався в ніші.

Та ніша, ніби ковчег для Ноя.
А Ной при ніші, як при ковчегу.
Ніхто не хоче, аби – труною,
та всі на неї стають у чергу.

Забути вчора, хай западеться!
Іду повз себе, мов перехожий,
і хтось купує мене... за безцінь.
Той, хто купує, на мене схожий.

Пірнути в сон, що мов стрічна хвиля,
там *know-how* чи *how-know*...
Ім'я писати – на воду вила...
А завтра – вчитися жити знову.

31.10.2002

* * *

В дворі похилім горизонт похилий,
поріг уперто паралель трима...
Туди дивитись вікнам, де могили,
бо вже при них господаря нема.

В дворі похилім дерево похиле –
напевно, дичка.

Виросла сама...

На неї скачуть кози – мають сили.

І скачуть.

І ніхто їх не займа.

28.11.2002

* * *

В сусідньому купе снігуроньчина шуба...
Снігуроньчина шуба в сусідньому купе.
Ліхтар услід, мов пес, що нічка йому згуба.
Зіркам шепочуть губи – і слово їх скупе.
Між поголовних снів аби очей до слова!..
Не фрази кольорові. Лише зірки рясні.
Вони у далині. Бредуть, немов корови.
І поїзд – справжній робот! – не знає, що́ то – сніг.
Прспекти й тупики. При телефонних будах.
У місті, що незримо зимі здає права...
Спимо, як мертвяки. І нас ніхто не будить.
Лиш вічним пілігримам хурделиця трива.
Зупинка поїздам. Снігам сліди ранкові.
Так просторо навколо. Аж замерза вода...
Без слів і зір хода. Лиш зойкнула підкова.
Снігуронька зникомо із буди вигляда.

9-12.12.2002

* * *

Дощем ізмило рік старий,
пригнало вітром рік прийдешній...
Підвівши очі догори,
запитуємо німо: «Де ж ми?!»
В минулім – вчинки і слова,
в майбутньому – слова і вчинки...
Життя струмочками сплива,
блага у вітру відпочинку.
І світить сонечко скупе,
й, щоб я відчув себе не зайвим,
віта мене прибудний пес.
Вітаю я його навзаєм.

31.12.2002

* * *

Хіба всміхатись шибкам віконним,
коли набрати шість цифр і мовчки
дружину чути поза законом,
дарма що він – все ж людськи
Слова уміють долати відстань,
та не дай Боже її не стане...
Якщо податись на той край міста,
то хтось одмовить тими вустами.
Гукають знизу, летять ізверху –
святкова північ, буденний ранок...
У тебе – залпами фєсрверки,
із забороною помирати.
Таксі з проспекту зеленим оком.
Гудки у трубці короткі знову.
Ти б випив келих за одиноких,
та не вживаєш, на жаль, спиртного.

й не вовчий...

1.01.2003

* * *

Сховатись під водою, наче риба...

Так тихо!

Чи насправді світ оглух?

Твоя рідня тебе гукає ридма –
сліди її снігами вкритих лук.

Підводний цар крізь ополонку диха,
і пара, ніби в лазні, понад лід...

Там вхід для когось,

де для нього вихід.

Нема зозуль порахувати літ.

І навстіж двері.

Й місяць коле рогом.

У вічі снігом риб'яча луска...

Заскліла ополонка за порогом.

Когось мороз додому не пуска.

1.01.2003

* * *

Над світом пустка:

віхола, хула...

Риплять хвіртки од вітру та морозу.

А домовий втрача, напевно, розум –

зима на хату батьківську лягла.

Не в'ється дим.

І крижаніє дах.

До зір далеко, а до Бога – й надто...

Тепліш, звичайно, у міських кімнатах,

ніж там – при пустці та при холодах.

Вві сні приходив батько.

Скраю сів.

Пішов, лишивши змерзле, волохате...

Я знав:

це той –

із батьківської хати.

В квартирі місця вистачить усім.

1.01.2003

* * *

Пронизливо-прозорий протяг в лютім,
од нього не сховатись, не втекти...
Мов хоче пересвідчитись, як ти
живеш, та не на всонні – на безлюдді.

І далі мчить, самітника забувши,
без люті, без докору, без жалю...
Ти відчуваєш:
 видуває душу,
як насінинку березню в ріллю.

23.02.2003

* * *

Перша скрипка над пюпітром
ноту «ля» почути хоче...
Прилітай надовго, весно,
зачекалися, ще б пак!
Танцюватимуть із вітром
тулумбаси серед ночі –
перша скрипка скаже чесно,
чи безсмертний той гопак...

Дриль реве в сусіда вище –
він ремонт ушосте робить,
жінку любить чи коханку,
а його обидві – ні...
В тиші пташечка засвище
так беззахисно й хоробро,
щоб відкинув забаганку
щодо істини в вині.

Грифель стукає по дошці
у незрячої дитини –
буде лист, а може, пісня –
дошці й грифелю все ‘дно.
За вікном веселий дощик –
теж просився на гостини...
Не лишитись йому, звісно,
бо в решіт діряве дно.

Вітер бавиться пакетом
целофановим, звичайним
на снігу, що майже тане,
тільки все-таки ще не...
А бабуся вітра шпетить,
доганя пакет з відчаєм...
Ніби гуску, що остання,
все ніяк не дожене.

5.03.2003

* * *

А. Перерві

Ти приходь. У мене – склянка.
Щось у пляшці є на денці.
Хліб сухий, що ніж уклякне,
розмірковуючи в день цей
про колишне; про намисто,
що було на шиї в неї...
Час неранній. Чай не вистиг.
Світ ловив нас, наче невід.

Ми ж не риби прісноводні,
що луску з них обдирає
мілководдя – на сьогодні
шлях до пекла та до раю.
Хоч співати не навчились,
вчитись плакати не треба...
Ти приходь. Навіщо з чимось?
Можеш – з вітром. Хочеш – з небом.

Матері казали: жити,
не казали: помирати...
Перевізник мовить: мито,
він – з державницької раті.
Утікаєм що є сили
від чужинської навали.
Тіло в хаті залишили.
Душу в пісні заховали.

19.06.2003

* * *

Цілу ніч між новорічних тостів
в завіконних феєрверків грім
плутались з господарями гості,
може, тих, що на екранах, крім...

Не чекали воєн, раю, снігу,
затихали на світанку десь,
обійтись пробуючи ніби
без казок, що повно в них чудес.

Дзенькне день простим трамвайним соло,
погукають справи і борги,
і скляна посудина з розсоллом,
і дружина не з тії ноги...

Рік мине. І знову ніч надійде
після хуртовин і після злив...
Ну, а ми? Постаріли надійно.
Ну, а діти? Вперто підросли.

1.01.2004. На тлі

* * *

Концерт скрипковий цей,
вже опівнічний,
на крилах ніс,
аж терпнула душа.
Уранці пес
мені дививсь у вічі,
а я в нагальній справі поспішав.

Згорнула крила
музика різдвяна...
Блаженна тиша – віри їй не йму.
А як там пес, живий?
За вікна гляну.
Вдягнуся, хліба винесу
йому.

4.01.2004

* * *

В замкненому колі,
якщо чутність добра, –
опівнічний голос
і досвітній образ...

Не дістане докір
слів забракне знову;
утікаєш, доки
дожене відмова...

Сон тремтить спрокволу,
світ втрачає обрис.
Опівнічний голос
крізь досвітній образ.

7.01.2004

* * *

Мене колись давно подивувала
коса дівоча при липневій спразі...
На неї зирив хтось з напівпідвалу,
як я з балкона, полишивши справи.

Лиця згадати, певно, вже не вдасться,
та чую й досі по асфальту кроки...
Тут не у дівці справа і не в щасті –
невистачало ще тії мороки!..

Підвальні вікна у спітнілій кризі.
У мене справи, мов кожух без вовни.
Коса дівоча? Ні жалю, ні кривди.
Балкон і снігу, і відлиги повен.

Іду тепер, пересуваюсь ледве
поміж студенток, мов між ожеледиць.
І мерзнуть їхні пальці з цигарками.
А дим – такий холодний і гіркавий.

22.01.2004

*ПІД
ЗНАКОМ
АННИ*

* * *

Діжду снігів, аби лиш не проспати,
коли на білім ще нема слідів,
і двірнику згубилася лопата
а чи спливла за снігом по воді...

Ступати страшно білим-білим бодем,
неначе вперше мовити: «Люблю!»
Хіба летіти, як навстріч любові,
без сумніву, без страху, без жалю.

6-7.01.2001

* * *

Заплакане лице.

Хто вицілує сльози?

У березні дощі –

заплакане лице,

тремтіння губ і слів –

образа безголоса...

Хто вицілує сльози, відважиться на це?

Тонути у дощі –

до губ і слів торкатись

чи поглядом, чи словом,

чи подихом лише...

Образо безголоса, жорстока і гірка ти –

до губ і слів торкатись,

як до чужих кишень.

Одважиться на це злочинець чи заброда –
буває,

що не жаль втопитись у дощі...

Проситись до снігів,

що не повірять зроду.

Вертатися морозом до губ,

до слів,

до щік.

16.03.2001

* * *

Спішив учора поміж двох трамваїв,
чия антагонічність все триває...

Немов поміж можливістю й бажанням,
що в них лиш «не» лишається в пошані.

Спішив додому,
наче не додому,
від погляду у будні молодому,
від повені,
бо крига щойно скресла,
мов у човні,
в яким пропали весла...

Спішив од тебе,
диво березневе,
немов од птаха утікало небо,

побути,
перебути чи забути
на свято натяк у минулий будень,

не відчувати рук проміння тепле,
не бачити,
як світла прагнуть стебла,

та не хотіти знати,
що не треба,
і думати у сутінках про тебе.

20.03.2001. Удосвіта

* * *

Довга розмова, як довга дорога чи стежка, –
кроки-слова все назустріч, назустріч, назу...
Жестам дотичним і поглядам крикнути б: «Стежте!
Ґрунт під ногами... Щойно ще був унизу...»
Стіни зникають і свідки. А ще календарик
той, де червоним позначено дні вихідні,
ніби над нами знущаючись, вперті нездари
день зачорнили, що ми у нім ближчі рідні.
Не нагадати про себе ні друзям, ні справам.
Ділось усе кудись, певно, за сонцем услід.
Жести, зустрічні словам, пересохлим од спраги.
Дотик до погляду, мов до жарини в золі...
Двері відчинено. Вечір запалює свічі.
Не поспішаймо назустріч. Спинімось на мить.
Доки не згасла розмова очима у вічі.
Доки ці двоє – врізнобіч – здається, не ми.

21.03.2001. Опісля кави за Мірзаяна

* * *

Заблукаю в тебе ув очах.
Опущу повіки – не сховалась ти.
Кажуть, грати добре у квача.
Гра як гра.

Без змісту і тривалості.
Ну а ми, лишившись сам на сам,
наче дві крижини серед повені...
Граємо...

У що?

У Панасá,
кинуті всіма, а чи дозволені?
Хто там, на регламент натяка,
образи
Я ловлю тебе.

поплутавши з об'єктами замі?

А ти тікай.
Доки очі ув обох зав'язані.

21.03.2001

ПРЕЗУМПЦІЯ

А ти смієшся, як дитина,
і, як дитина, я дивлюся...
Невже чекаю на гостинець –
мов з тіста, зліплений з ілюзій?..

На зло мені, ти вийдеш заміж.
На зло тобі, я буду згоден...
На зло – не треба більше.
Замість –
фати твоєї шлейф на сходах.

Не вернешся у день прийдешній.
Вслухася у день вчорашній.
В мої часи питали: «Де ж ти?»
В твої часи питати страшно.

І я не знатиму, де дітись
у світі, де лиш перехожі.
Звичайно, в тебе будуть діти.
Нехай!
Аби на мене схожі...

2001

* * *

Під знаком Анни закінчився день,
що голосом почавсь пречисто юним, –
билинкою бринів, аби ніде
я не пропав, був скрізь його відлунням
чи просто резонатором струни,
життя якої тільки у звучанні –
дарма що не бадьорим, а печальним
явилось на чотири сторони.
А може, нам було б –

у дні оцім
ін'єкцій, індульгенцій, інкарнацій –
не бачитись, не чути ся, не знатись
стосовно обпікань на молоці...
І шанувати подвиги святих,
і всі гріхи відмолювати довго,
і...

голосу пречисто молодого
бажати одного на всі світи.

25.03.2001. Повертаючись до п'ятниці

* * *

Луну ліпити

голосу твого

із туману

□, смеркання при□фон□

точніше при холоднім завіконні,
де профіль твій виписує вогонь.

Луну ліпити

голосу свого,

напевно, уві сні самій хотілось,
ставало голосу луною тіло –
продукт вогню, агоній і погонь.

Твого ліпити

голосу луну,

щоб оживав, коли погасне, з неї
північний, світанковий, полудневий
із попелу, з вогню, із туману □.

15.03.2001

* * *

Відром дірявим спорожніла фраза
про справи, про погоду, про сім'ю.
Коли не разом, лиш тоді ми разом,
як я тебе в мовчанні впізнаю.

Ти не приходиш, ти зникаєш вкотре.
Я не біжу услід. Стою. Мовчу.
У душу лізе все якийсь непотріб.
Але моїм очам не до плачу.

Проклюне темінь березневий дощик.
І заспіва, і вдарить в барабан.
Я знатиму: це ти ідеш по площі –
і зелен-листом світиться верба.

26.03.2001

* * *

На вустах твоїх тінь од свічки,
ув очах твоїх – чоловічки...

Чи не гожі вони, чи гожі,
та обидва на мене схожі.

Тільки ж надто під вітром сиві...
Чи таких ти собі просила?

Ув очей запитай спочатку,
ув отих – там, де два дівчатка.

26.03.2001

* * *

А мені не личить шпага дон Жуана
навіть там, де ти – правдива донна Анна.

Можна сходами ганятися за вітром,
наче стрілка, що у компаса, за вістрям...

І спинитись, і дослухатися врешті
і до погляду, що в темряві, й до жестів...

Щоб на ранок там, де тріснуло корито,
шпагу вздріти, чорним плащиком прикрити.

1-2.04.2001. Ще не на ранок

* * *

А день – як забування крил твоїх –
биття вербою чи вербоосвідчення...
В порожній хаті прагнутимеш іг,
де страх в очах пожежами одсвічує.

По ринві дощ квітнево шелестить.
У нього, звісно, є підстави литися...
Давно хтось мудрий вигдав листи.
Я почерк твій забув – дитячий, з притиском.

Вечірня птиця – тінню від сльози.
Ні страху. Ні тебе. Ні листоноші.
Невибитої шибки ексклюзив.
І шум крила. Немов по той бік ночі.

8.04.2001

* * *

Хіба тобі хочеться довгих, як ніч, листів?
Хіба ти відповідатимеш, подумки хоч, на кожен?
Загляне до хати місяць і стане тихо за стіл.
Ти думати спробуй, що то твій коханий, може...
Оце до Великодня матимеш крашанки
або й писанки. Зуміє – твоє бажання б...
Вже й повинь зійшла. А вчора був лід тонкий.
А вітер любить свободу, бо він – слобожанин.

Хіба тобі хочеться бігти за вітром вслід?
Хіба він почує, що стрітися з ним не згодна?..
Невже ти не знаєш, що місяць учора осліп?
Вести його небом не згодилась зірочка жодна.
А скоро Великдень. І можна христосатись всім –
і зірці, і місяцю, й вітру, і нам з тобою...
Над нашими душами вчора лиш місяць висів.
І пахла сьогоднішня злива листами й вербою.

9.04.2001. P.S. Бо вчора була Вербна неділя

* * *

Дівочим ногам
березневі
писалось іди,
а я їх
не можу вчитати –
очі не ті...
Зеленим пером
черемха дах торка –
він їде.
І годі назад йому
при умінні
та всім знатті.

А тези квітневі
справа від носа
і зліва –
жіночим щокам байдуже! –
з веснянок увесь портрет,
Та зрештою
треба йти –
купити собі хліба.
Бо хліб,
кажуть,
черствіє
тоді, як ніхто не бере.

17.04.2001

* * *

Mid winter spring is its own season...

T. S. Eliot

Цей такий весняний капіж,
що січневі втопив сліди, –
ти бурульку смокчи, не їж,
ти назустріч йому іди!..

Коли він заблука в тобі,
голос в нього такий дзвінкий,
що забракне годин в добі,
що назад попливуть вінки...

Ніч тенета для світу тче,
в небо падають голуби...
Він од тебе все 'дно втече,
не забути тебе аби.

8.02.2002

* * *

Попустило

квітам на підвіконні...
Фестивальним журавлям летиться, –
весняні претензії в них законні –
хоч з борошна,
та все-таки птиці.

Майдан.

Термометр на восьмій сходинці,
мов утікає від динозавра...
Сонце у кожній дівочій родимці,
а я не знаю,
що буде завтра.

6.03.2002

* * *

У телефону свої закони,
як і в любові.
А рил завізно (авжеж, суконних),
де ми з тобою.

Були далеко. Тепер немає
і зовсім близько.
Лиш марку вкотре прогноз тримає –
грозою блиска...

Човни смоліте. Готуйте весла.
Чекайте зливи.
А хвилі мерзнуть з минулих весен,
де ми – щасливі.

У телефону свої закони,
бо він – червоний.
Із задзеркалля, із завіконня
невтомно дзвонять.

Не доганяю. Слідів з учора.
Дощем ізмило.
Над Стіксом хмари. Напевно, чорні...
Ти чуєш, мила?

19.06.2003

ЧАСОСЛОВ

* * *

На тихій вуличці міській,
що звично пахне білохаттям,
потягне димом од багаття –
і роззираєшся навкіл,
і впізнаєш за тим вікном
на білих шторах Берегиню...
Напевно, хтось в роду загинув,
а в хаті вірять все одно
у погляд, в подих, у ходу –
в повернення додому тобто,
бо що там помилки поштові,
як стежка світиться в саду!
І, мабуть, є у світі Бог.
Я озиратимуся довго...
Це називалося – Молдова.
Це називалося – Любов.

30.03.1991

* * *

Уздовж полів хрести-стовпи
по всій Молдові,
я кілька кроків лиш ступив,
іти ще довго.
Я стережуся днів лихих –
вже мав доволі,
я переплутую шляхи,
а з ними й долі.
А це замурзане тепло –
малий Гугуце –
ганяє колесо селом
в штанятах куцих...
І знак розп'ятого Христа
на перехресті,
і шість дзвіночків шелестять,
та звук не крешуть.
Щоб подорожній спочивав,
із шляху звернуть...
Із жерсті півень не співа,
вдавився зерням.
Зустріну жінку й розминусь
(навіщо ж плаче?).
Бог і вона простять вину –
жаліють, значить.
Танцює сирбу виноград
по всій окрузі.
Мені додому вже пора.
Я повернуся.

2-3.04.1991

* * *

Вкладаються, немов навічно,
сніги під вікна і слова.
А тінь хитається від свічки,
мені на душу наплива.
Та скруха сіється і давить,
і в зашпори мороз тіка,
і крила пахнуть льодоставом
у випраного рушника.
Це проти світла зорі блякнуть,
як вітер кинеться навскач,
аж скрикне стовбур чийсь закляклий,
немов із літечка деркач.
Навряд чи я йому повірю
самотнім вовком на шляху...
Та власне, хто їх знає, звірів,
у пору люту і лиху!
Словам прохукалось крижини,
од свічки зшерхнули уста.
І за вікном біля стежини
все бовваніє тінь хреста.

30.12.1996

* * *

Надходить дощ.
Хоч Водохрестя скоро.
Січевим снігом сонце снить руде.
До річки страшно уночі без когось,
хоч край, як кажуть...
Хто ж бо проведе?

Розмова тиха.
Мов по хуртовині.
Розмові не властива злива слів.
У січні дощ?
А в річці хвилі сині.
На тлі снігів, землі й небес на тлі.

Коли хлюпнули чи хлюпнуть навально
впродовж розмови і життя впродовж?
З учора в завтра
пізній щедрувальник...
Немов не знає,
що надходить дощ.

14.01.1997

* * *

Не пахне дощ кутею новорічною:
ні осінь, ні весна – ото Різдво!..
А вулиці й проспекти – просто річища
одної річки поміж тихих двох
зчужілих душ, що їм зоря ввижалася
колядницькою зіркою давно,
для них усім не бракувало жалості,
святків колишніх витекло вино...

І тільки дощ, немов його зурочено
спекотним літом, спраглим чебрецем,
та ще луна далека із урочища,
немовби плаче хтось униз лицем.
І так йому різдвяна зірка світиться,
не пахне дощ кутею і... нічим.
Та ще біда – не видно в хмарах місяця,
а то б він зорі з місяцем лічив.

6-7.01.2001

* * *

Тумани – довгожителі Землі...
Усе помре, лише вони лишаться.
І хтось малий у надновітній млі
в плащі вологім, у промоклій шапці.
Ітиме, не спиняючись, – у рай
чи в пекло, а навколо нього –
сліди від ніг, чия була пора,
шлях для слідів, ізнову топчуть ноги.
А він не знає молитовних слів
чи просто так тих молитов наслухавсь,
що назавжди йому заклали вуха
тумани – довгожителі Землі.

25-26.03.2001

* * *

Намолено у храмі.

Страсті вичахли.

І свічі душ уже безгрішно жевріють.

Сіонські лики, за українським звичаєм,
терпляче зрять, як світ циганський жебрає...

І пахне віск.

І золото поблискує.

І хрест хвостами риб'ячими стріпує.

Й покірно так над скринькою чи мискою
лице плитке під хрестиком чи рибою.

Де Магдалина?

Де ковалик дівся той,

що цвяха заховав не за наївністю?..

Хто впав у ересь, коли інший висвятивсь,
і через вбивство лиш на рівні став...

Намолено у храмі попід ликами.

При свічах і при темряві нажебрано.

А на хресті Спаситель світить ребрами.

А світ сліпий, немов хто очі виколов.

5-8.04.2001. Київ – Харків.

Після Михайлівського Золотоверхого

* * *

Заблудиться святий Сковорода
між Богом і піснями при сопілці...
Хоча вона співає, не рида,
з його душею в нерозривній спілці.

А може, так і личить мандрівцю,
аби лишатись мандрівцем до скону...
Бо пастир має випасти вівцю,
а вівці мусять бачити ікону.

Дорога, звісно, є у два кінці.
У тім-то й річ – обидва протилежні...
У мандрівця надія на лиці,
що ноги знайдуть напрямок належний.

Чи хрест, чи камінь, а лицем – на схід.
Втомились ноги, відпочити б тільки...
Вже мандрівець новий руша в похід,
душею прикипівши до сопілки.

8.04.2001

* * *

У дзеркалі старий дивак –
неголений, знайомий ледве...
І все йому здається: два
звучать замовлені молебні.

Смолою пахне із кадил,
міцною злою каніфоллю.
І прихилитися куди –
до волі, а чи до неволі?

Гладенько стругана труна.
Трава в подушку стане сіном.
І місяць з хмари вирина.
З тобою лускати насіння.

5.08.2001

* * *

Те все було не на папері.

А. Кичинський

Мов цей – гіркавий під зірками –
той, під зірками, день гіркавий.
Світанок пахне кізяками...
А ми, – і голі, і малі, –
не ждем рятунку ні від кого,
надія племені людського,
що тоне в холоді й імлі.
На порох зась нам стерти ката.
Аби була нагріта хата,
удосвіта тепла шукати,
бо ймення не спита сльота.
Баби випитували Бога,
й не чули наші босі ноги,
як він за хмарами літа...
Були ми роботящі зроду;
забръохані, шукали броду...
Якби ж то «ворогам народу»
сухими вийти із води!..
На всіх діливсь один окраєць.
Хати були, звичайно, скраю
для всюдисущої біди.
Та ми не зачиняли вікон,
хоча збивалися із ліку:
з тюрми, з війни до нас каліки...
Ми знали, як воно болить,
і їх водою напували,
і з ними плакали й співали –
живими ж бо усі були.
Нові часи – старі закони,
старі церкви – нові ікони...
І вже не злочин – красти коней
і навіть душі та серця.
І знову війни, знову тюрми
іще овець безтямні юрми,
де ні єдиного лиця.
Та хоч би як складалось, брате,
крізь вибори й електорати,
слід грішну землю нам орати
і зерна сіяти, затям,

як сіяв наш далекий прашур...
А все, що Бог дає, – на краще,
бо називається ж и т т я м .

4.05.2002

* * *

Серпневе пізньоліття. Сон
циганам в руку на пероні...
Циганське сонце в охороні –
ув існуванні є резон.

Годує груддю немовля
смаглявка з виснаженим личком,
і вітер гладить її нишком –
чи ніч, чи місяць намовля...

А прохолода, як вода,
і на, і під строкате рам'я –
укластись пізно, встати рано –
циганам Бог дорогу дав.

Стоїть вона у голов'ях
посеред мороку нічного...
Вернутись, – думка наплива, –
укрити голі чийсь ноги.

*14-15.08.2002. Харків.
Південний вокзал*

DISSONANTIA

Маніхеї, енкратити, пуритани
ополчилися війною на природу:
перемога, вірять, скоро вже настане –
панацея в непродуктивності їх роду.
У душі із тілом явно що незгода:
врятувати б хоч що спробувати можна.
Всім відомо, хто й на цвинтарі не ходить,
забирає тільки тіло смерть вельможна.
А душа – вона знаходить чи не здатна –
роздає себе за згодою й без згоди.
Все ж урешті настає звичайна дата –
для спасіння душ, на жаль, ніхто не годен...
Вкласти душу у дітей чи у кохану,
не замислюючись, що по тому буде,
чи «цнотливість» заховати під сутану –
не спастись, неначе грішнику від блуду.
Самовпевненість обділеності жити –
незакоханості вигідні засади...
Недоторканість душі – несплатне мито.
Як нероздана, то нічого спасати!

30.12.2002

* * *

Добридень, і синиці й горобці,
вам, янголи мої земні й химерні,
без молитов, з насінням у руці
я зичу, щоб в морози не померли.
Колись носив рогатку, як усі,
і цілився, бувало, не влучавши...
Ровесники мене жаліли часом,
що буцімто у правім оці – сіль
та камінці траплялися не ті,
та вся причина в гумі непридатній...
Але ж кортіло, звісно, у гурті
не вирізнятись і не пасти задніх.
Передріздвяно сяють куполи,
під куполами янголи звичайні.
Люблю, щоб голоси живі звучали,
і дістаю насіння з-під поли.
На криласах і півчі і співці –
їх ледве чутно у вселенському крику...
Спасибі, і синиці й горобці,
що в вас нема злопам'ятності й крихти.

1.01.2003

* * *

Десь на Божому горищі
снігом напхана перина
загубилась, завалюлась –
швидше давня, чим стара.
Катерина приїздила.
Приїздила Катерина –
і ровесниця, й землячка,
і двоюрідна сестра.

Стіл – авжеж що новорічний.
За вікном холодна пустка,
ніби голос хтось буденний,
хтось не радісний одняв,
бо застілля не співало,
заважала чорна хустка
у ровесниці й землячки –
не на свято, на щодня...

Снігом напхана перина
все вовтузилась, хотіла
вкрити білим завіконня
й чорну хустку при столі,
хрест над горбиком край поля,
де труна з холодним тілом, –
може б, голос одігрівся...
Білу скатерть простелить

під хлібину поминальну,
під журбу, що ніби свічка.
Під пожовклі фотокартки
(може, дві, а може, три),
що як спадщина лишились
замість кладки, замість вічка,
у минуле, в незабутнє
для ровесниці й сестри:

жінки писане обличчя,
порятоване з пожежі,

чоловіка сивий погляд,
що на жінці він спиня,
і дитячі босі ноги
в повоєнному безмежжі,
і козак... трима за повід
буйногривого коня.

Люба сестро Катерино,
нам без голосу не можна!
Нам без пісні не прожити,
чорна хустко на щодня...
Білий світ – застілля, мабуть.
Хай співа в застіллі кожне.
Ну а в співі невмирущім
всі ми – більше ніж рідня.

Буде сніг, розтане свічка.
Голос хай звучить запівніч
золотого завіконня...
Для моєї для сестри
снігом напхану перину
розклювали треті півні...
Будуть в пісні, що складу я
(швидше давній, чим старий):

жінки писане обличчя,
порятоване з пожежі,
чоловіка сивий погляд,
що на жінці він спиня,
і дитячі босі ноги
в повоєнному безмежжі,
і козак... трима за повід
буйногривого коня.

3.01.2003

* * *

В іконах чудотворних сяють храми.
Пізнанням Бога зайняті церкви.
І кожне у молитві має право
звертатися до Нього не на Ви...

Минає за епохою епоха,
завізно стало жителів небес.
А як же я пізнати можу Бога,
коли пізнати ще не встиг себе!

5-6.01.2003

* * *

Отець, і Син, і Дух на голосах церковних
пливуть, немов на хвилях козацькі байдаки...
Юдейська сторона і тут уже відколи,
а я не знав, що так доречно і з руки.
І дяка, й каяття від імені юдеїв –
свята гора Сіон над Києвом либонь?..
Заблуканий між верб не маю знати, де я,
та бути б мав між тих, кому з небес любов.
Кружляє вороння.

Під куполами люди.
На паперті козацтво очікує литавр...
Є в квітні день один,
в нім народився Юда.
Чи вороння не зна?..
Кружля собі.
Літа.

14.06.2003

* * *

На Трійцю на базар на рештки від зарплати
на приступ *second-hand* бомонду залюбки.
З варягів чи з хозар у греки чи в палати
добряче і плохе між променів липких.
А мітинги – к зимі, а плавки – до сезону,
а *cheeseburger* в зубах або для фото – «*cheese*»...
І завирюють ЗМІ про дірку від озону,
і будеш на бобах, як жити не навчивсь.
Є пляшечка бомжу там, де чекалось дулі,
і він при ній засне, щасливий, мов курча...
А по дорозі жук, як той, що у Стамбулі.
І музики Массне запалена свіча.

14.06.2003

* * *

Без підстави цілування десь за тиждень до Купала,
де сопілка із баяном й до футляра дзвін монет.
Чи сторонці, чи краяни замість рейок класти шпали
вчилися добре, окаянні. Потяг з місця не рухне.
Бабусі у вишиванках переходять так дорогу
(може, хор, а може, ланка), наче гуси річку вбрід.
З неба ні дощу, ні манни. Тільки сутінки потроху
чи з гармати, чи з берданки розсипають в небі шріт.
Без віддачі позичання. Ти – у когось. Хтось – у тебе.
Тут Нетеча – не Почайна. В ній хрестилися не всі.
Ніби іспит без навчання. (А прийма молочник Тев'є.
Із місцевих він, звичайно. І немов до страви сіль.
Не до кави чи гербати. До борщу, до сала й хліба.
«Запорожцеві» горбатість подола хіба що брухт...)
Не вертати із арбатів чи полян, а чи дулібів.
Світову вербу зрубати та й пустити по Дніпру.

19.06.2003

INTERMEZZO

І я, і ящірка, й літак...
Дочці під ноги – штири вітри.
(При ній – коромисло і відра?
На батька схожа?
Певно, так.)

Літак, чи ящірка, чи я...
Нам знати, як при парашутах
ляльок
(що видно, та не чути)
несе небесна течія.

Щоб діставалися землі
із ящіркою і зі мною
(а над землею з перегноєм
були безпомічні й малі).

Дзвін звідкілясь.
Там – отченаш...
Де образи нема образи.
Для ящірки будую фразу.
А в ній –
усмішка доччина.

29.06.2003

* * *

Лежання в лікарнянім коридорі
на протязі, при виході, при долі;

вітрильників халатне пролітання
за силою, здоров'ям, за літами...

Очікування вістки ні від кого,
годинникових стрілок біг по колу.

І забування всіх, себе, не все –
чи Час, чи Бог колоду доль тасує...

Висвічує, переверта, впускає –
та не летить, а падає, мов камінь.

Шумлять вітри у неспокійних снастях.
А двері всі, як і годиться, навстіж.

Згадають десь опівдні і про старість,
Приб'ють на розпорядженні печатку...

Візок. В палаті місце. Санітари.
Все ж ближче. До кінця чи до початку.

16.12.2003. Харків.

4-та поліклініка невідкладної хірургії

* * *

Створіння в інвалідному візку...
Не в тому річ, кому і хто подобався, –
а душу має певно що людську,
бо вроджене за Божою подобою.

Є богомази, хто шедеврам лік
згубив, а попід ликами церковними,
написаними явно не з калік, –
і спис, і кінь подзвонює підковами...

Очей глибоких, рученят сухих
для щастя мало, вистача для бідності.
Ікони сяють. Може, Бог не в них –
у відчаї з візка із інвалідного?

1.01.2004

* * *

Дівча-билинка

там, де віттар;
і менша на підлозі тінь,
коли від свічки,
мов од вітру,
схиляється у каятті.

Так за гріхи прощення щиро
благає у святих мощей,
мов бути прощеною вірить
й за ті,
не скоєні іще.

2.01.2004. 00.30

* * *

І тонкій билинці, і листкові
помочі не ждати нізвідкіль.
Молитви,
казки
та колискові –
обереги при душі людській.

Понесе листок осінній вітер,
а билинку стопче кінь баский...
Душу пробують людську зігріти
колискові,
МОЛИТВИ,
казки.

5.01.2004

* * *

Янголи з крильми...

На свята на храмові
янголи в снах, тільки встигни – пірни...

Як немовлята, –

оті, що за рамами, –
там на світлині і крила при них.

Сни Нострадамуса бачились Вангою.

Лине із неба малиновий дзвін...

Кажуть, що кожному в долі по янголу,
щоб охоронцем, напевно, був він.

Шини розбризкують твань по дорозі.

Дзвоне малиновий,

чом же ти стих?

Гнеться жебрак при будинку на розі.

Певно,

пірнути вчасно не встиг.

21-27.01.2004

* * *

Жалію: день згубивсь, як вірш у теці,
що в ній вже стільки літ рукопис мерхне.
І важко запідозрити у втечі,
як марно звинуватити у смерті.

А славу й волю мають сили вищі,
для решти – лет, падіння – все до прірви.
Хрести, хрести, хрести на кладовищі,
на деяких – ні фото, ані прізвищ...

7-8.05.2005

***КОЛИ ДАВНО
ЧУДЕС НЕМА***

(переклади з Р. М. Рільке)

* * *

Чуже твої вуста шепочуть,
чужі волосся, сукня, сни,
чуже, про що питають очі,
і навіть з дня, що був урочим,
й краплинка хвилі не доскочить
теперішньої дивини.

А ти, мов образ, що витає
над вітарем, де лиш пільма,
усе ще рученьки складає,
все ще старі вінки тримає,
усе ще чудо сотворяє,
коли давно чудес нема.

* * *

Не вірю, щоб мізерна смерть ота,
котрій щодня ми дивимось на тім'я,
була нам як турбота і нужда.

Загроза смерті, вірю, не зроста;
іще живу, іще будую дім я:
і довше кров, ніж квітка, розцвіта.

Мій зміст є глибшим, ніж дотепна гра
зі страхом, що так смерті до смаку;
я – світ, гірку
стезю пройду крізь прах.

Як він:

так і ченці кружляють кочові,
повернення бояться їх живі,
не знати: чи той самий вже прийшов там,
чи два, чи десять, тисяча чи дві?

Рука, знайома здавна, жовта
лиш,

повзе і гола і близька

така,

неначебто у тебе з-під поли.

* * *

Дім злидаря, мов скриня в олтарі.
Там їжею робитись Вічне зволить,
а прийде вечір, поверта поволі
назад у звичне у просторе коло,
непоспіхом відлуння на порі.

Дім злидаря, мов скриня в олтарі.

Дім злидаря, мов малюка рука.
Та не бере, чого доросла просить;
хіба що жук-рогач і майже досить,
ще крем'яшок, струмочком пахне й досі
пісок, а мушля голоси приносить;
і зустріч підказати знайде спосіб,
мов терези, розкриється наосліп,
що рівновага їхніх чаш хистка.

Дім злидаря, мов малюка рука.

А ще, немов земля, дім злидаря:
осколочок майбутнього кришталю,
то тьма, то світло, змінюючись, тануть;
він бідний, мов убозтво тепле стайні, –
надійде вечір: всесвітом устане,
й летить од нього не одна зоря.

* * *

Я там – удома поміж дня і мрії.
Малих здолала зрештою дрімота,
старим надвечір укладатись доти,
аж поки душі їм вогонь зігріє.

А я – удома поміж дня і мрії.
Там вечорові дзвони відзвучали,
дівча колодязь підпира в печалі,
відлуння слуха, опустивши вії.

Там липу рідну в сутінках не вздрію;
а літо все, моїм мовчанням знане,
ворушиться у вітах знов до рана,
пильнує знову поміж дня і мрії.

* * *

Мене лякає слів людських мета
нести виразні усього ознаки:
це – дім, це називається – собака,
отут початок, а кінець отам.

Ляка мене їх суть, знущальна гра;
відомо їм, що є і що було;
коли гора – не диво, просто тло;
садиба, сад і святість вряд якраз.
А я хотів завжди застерегти.
Співають речі, кожній – свій мотив.
Втручаєтеся ви – й вони мовчать.
Не ставте на вуста співцям печать.

1897

ІСПАНСЬКА ТАНЦІВНИЦЯ

Як, чиркнувши, сірник (авжеж, я знав)
перш ніж зайнятись, на всі боки бризка
іскринками, – так стрімко почина
у колі глядачів близьких вона
танок свій мерехтливий та іскристий.

Зненацька він стає живим вогнем.
Лиш погляд – і волосся спалахне,
й мистецтва ризикована мета
вже плаття на пожежу оберта,
а з неї, мов налякані гадюки,
бадьорий дріб видобувають руки.

Й тоді: коли тісним стає вогонь,
бере вона і кидає його
зарозумілим жестом, щоб дивитись –
там унизу такий несамовитий
простягся, не скоряється, горить.
Та переможно, з усміхом лукавим,
його, здійнявши личко догори,
затоптує у землю каблучками.

1906

ГОРА

Тридцять шість, а також сто разів
бравсь художник малювати гору,
аркуші являли непокору
(тридцять шість, а також сто разів),

велич неосяжного вулкана
в щасті, у спокусі знав, коли
зроблені незграбними руками
затісними контури були:

випірнувши з днів усіх укотре,
всіх ночей падіння поборов,
а мізерний ухопивши в строк
образ, полишав, немов непотріб,
й виростала з миті мить – єства
впертого ретельність чудернацька
явищем окреслилась зненацька,
і за ним художник поставав.

***В ЛІТІ
ПЕРЕСТИГЛІМ***

* * *

З кінця
гортаю книжку без пуття,
як автора спішу застати вдома.

Читаю іншу,
як живу життя, —
така в кінці
тяжка болюча втома.

28.01.1984

АБХАЗЬКИЙ ТАНЕЦЬ

Хай добре їм буде
крилом до крила,
що чорне у нього
і світле у неї...
Це кинувся яструб
на чисту лілею –
й завмер,
і не зміг
заподіяти зла.

30.10.1987. Піцунда

* * *

Шукаєш ровесників між молодих невтїшно.
Картають ровесниці: буцімто вибився з віку...
Скликає затято лохів маргінальний Крішна.
Черемха непрохано лізе до тебе у вікна.

Ти безнадійно відстав од прагматики ринку.
І мчать завзято крізь тебе на перехрестях мерси...
Збирачі металобрухту вже крастимуть ринви.
А дощі від прогнозів травневої ночі мерзнуть.

Добіга циферблатом годинникова стрілка.
Хтось накреслив спіраль – і од того йому, бач, тепло.
Ти читаєш, не вмюючи, сам Райнера Рільке.
А ще ж і не думав про те, як діставатись пекла.

В записнику все більша телефонів колишніх.
На панахиди ходиш, немов ритуальний профі...
Кажуть, що цього року добре уродять вишні.
Кажуть – досі малюєш її незнайомий профіль.

3.05.2001

* * *

Ті бажали тобі розлуки.
Ти розлуки мені бажала.
Помирає бджола без жала.
Помирає стріла без лука.

По стежині спориш зелений,
ти до мене по ній ходила...
Я не знаю, з якого дива
ти по ній не ідеш до мене.

За коханням хіба голосять?
Відцвіла на городі слива...
Ти учора була щаслива.
Я щасливий тобою й досі.

3.05.2001

* * *

Цвітуть петрові батоги –
ніхто з них не чекає плоду...
І сторожко стоять стоги,
налаштувавшись на негоду.

В далекім голосі нема
лункого звуку – тіль лиш квола...
Самодостатні матіоли
безсмертно світяться в туман.

Отам живе моя душа
з надією на шлях порожній –
на нім далекий подорожній
до мене, може, поспіша.

31.07.2001. Шпаківка

* * *

Там день. Такий високий, як зоря.
Подвір'я неосяжне. Мовби всевіт.
У вічі світить сонце й не згоря.
Я чую лиш одне – як б'ється серце.
Це диво звалось вереснем тоді.
І, мабуть, страхом швидше був неспокій.
Але у мамі – очі молоді...
І яблука – такі червонобокі!

5.01.2001

* * *

Там білять около дві бабусі,
одна з них – мама моя, Фросина...
Лелека ходить, а може, бусол,
аби онука котрась просила.

Там білять около молодиці,
одна з них...
Завтра вже Спаса буде.
Я синьки в глиняник їм, водиці,
щоб аж сміялось на заздрість людям.

Там білять около дві дівчи ни
одна з них...

В кого ім'я спитати?
На мене парубок схожий чимось
не зна, що буде для мене татом.

Лелека білий стоїть в городі,
не каже імені мудра птиця...
Їй носить парубок воду в роті,
аби на світ мені народиться.

13.08.2001

* * *

Синові

Ти готувався лиш до втрати,
життя ввібгавши в заповіт,
на все дивився, мов крізь ґрати
із-під опущених повік.

І думка давнього хлоп'яти, –
мов птиця, що гнізда не в'є, –
тобі торочила про свято...
Ще не зустрінете. Твоє.

15.08.2001

* * *

На сусідськiм городi
барвiнок з кульбабами,
разом з ними не тiсно
жалкiй кропивi.
На спустiлiм дворi вже
нi дiда, нi баби вже...
Хто комусь хоч що-небудь
про них розповiсть?

Одспiвалось, одплакалось,
одматюкалося:
нi дверей, нi гостей,
розсихається стiл –
тiльки жовто мовчить
у пташиному галасi,
мов свiчки при покiйних
трима, чистотiл.

8.05.2002. Козача Лопань

РЕТРОСПЕКЦІЯ

Навчаю через вогнище стрибати
двадцятирічну дівчину незрячу.
Я міг би татом бути їй одначе,
вона ж бо, слава Богу, має тата.

Навчає мене дівчина, що іскри
не гаснуть, підіймаючись у небо,
поновлювати зір чисельність треба:
згоря людина – зірка мре на вітрі...

Навчає вона вогнище подужче
палати, щоб хотілось його вперто
долати, п'яти присмаливши вперше,
аби лише не спопеліли душі.

Вже місяцеві час між зір на чати,
вже дівчина вві сні давно щаслива,
а за прогнозом бути мала злива...
Навчає мене вогнище навчати.

30.06.2002

* * *

Повз місяць на ранковім небі
хрещатий просвистів літак...
Лічити нікому літа
у серпня тиші полудневій...

Нескоро дим понад городи –
услід за сонцем чи за днем;
собаки брешуть ув одне –
напевно, дим – то їхній родич...

Я усміхаюсь винувато,
бо літо це віддав за так.
Його не здатні наздогнати
ні дим, ні птах, ані літак.

27-28.08.2002. Шпаківка – Харків

* * *

У небі – сонце,
я – на городі,
коли копаються картоплі...
А європейцю Романо Проді
у дивовижу мої граблі.

У нас лопата на двох із вітром,
водиці питися із відра.
І сіра чапля мені не вірить,
що відлітати їй не пора.

Землі побільшає на смерканні,
а я змалію, немов горох.
І осінь крастиметься ярками
і перечепиться об відро...

За бором світить великий гóрод
прожектор, зварку,
а чи свічу..

Зірки уміють мовчати хором.
До ранку слухати їх учусь.

29-31.08.2002. Шпаківка

* * *

У вікнах смеркне, стежка гукне надвір.
Це двом буває, авжеж, забагато світла...
А я для стежки просто двоногий звір,
один недолік, що маю нехижі ікла.
Зозуля хоче знати, скільки зірок.
А ти не хочеш до мене в порожню хату.
Блукає тиша, в неї нечутний крок,
та чує заєць – на те він і є вухатий.
Так біло скрикне лілія між латать.
Ставок дрімає, а місяць у нім холоне.
Дивлюсь, як риби понад греблю летять.
Якби ж то знали, що в морі вода солона!

13-14.06.2003

* * *

Між листя вечір зірки шукає,
та їм байдуже.
Кого шукають і хто шукає – завжди обабіч
твердого шляху, плиткої річки.
А як же душі?
Якщо не зорі, коли не вечір, до стін зубами...

Мовчати й чути,
як тхнуть шпалери,
що їх дістали
ще за червоних, що майоріли на всіх флагштоках...
А може, тітко, вам треба зятя?
Мій батько – Сталін.
Хай вам не сниться, що нас минуло, як вічний спокій.

Ми сміємося.
Між листя вечір зірки шукає.
А як же душі?
До стін зубами,
якщо не долі...
І де той Авель? Коли не брешуть,
то там, де Каїн.
А я шукаю тих, що обабіч, і вітра в полі.

15.06.2003

* * *

Купити клітку,
щоб потім птицю
туди купити...
Т. Федюк

Ще роблять клітку,
на волі птиця,
немає хати...

Шукати жінку,
стояти в черзі, авжеж що крайнім.
Не те, щоб нудно,
не те, щоб довго,
не те, щоб краще,
а те, що жінка урешті мала б о чім зітхати.

Тебе чекала б,
а ти сьогодні або учора
отам, де вітер,
отой, що в полі,
себе знаходив...

І над тобою кружляв чи сокіл,
чи білий ворон.

А може, чорний.
Дискутувати нема охоти.

І присмак зони.
І лютий протяг.
І тінь долоні.

Тікай до хати, що, може, скраю.
Або на розі.

Життя співає.
Та звісно ж, клітка не зна корозій.

І чорні ґрати.
А може, білі.
Але – холодні.

29-30.06.2003

Про автора

Бойко Віктор Степанович народився 15 жовтня 1946 р. в селищі Козача Лопань на Харківщині в сім'ї шевця. Навчався на механіко-математичному факультеті Харківського державного університету (тепер – Національний університет ім. В.Н. Каразіна), закінчив фізико-математичний факультет Харківського державного педагогічного інституту (тепер – Національний університет) ім. Г.С. Сковороди (1974). У перерві між навчанням служив у Радянській Армії (1966 – 1968).

Працював лаборантом, слюсарем-складальником, учителював, був заступником голови Комісії по роботі з творчою молоддю при Харківській організації Спілки письменників України, старшим літпрацівником журналу «Прапор» (тепер – «Березіль»). Доклав зусиль до створення Літературного музею в Харкові. Наприкінці 80-х рр. минулого століття був одним із фундаторів та співголів (1989) Харківського крайового Руху. Нині – перший заступник голови правління Харківського обласного відділення Українського фонду культури. Керує літстудіями «Джерельце» (в обласній спеціальній гімназії-інтернаті для незрячих дітей ім. В.Г. Короленка) та «Абзац» (в українській гімназії № 6 ім. П.А. Грабовського). Бере також активну участь у діяльності муніципального театру народної музики України «Обереги». Заслужений працівник культури України.

Друкуватися почав 1971 р. у деркачівській райгазеті. Вірші широко публікувалися в українській і зарубіжній періодиці. Перекладає з білоруської, вірменської, молдовської (румунської), німецької, російської та французької мов. Пише також прозу.

Автор збірок поезій «Пролог» (1976), «Земні турботи» (1978), «Обличчям до багаття» (1984), «Битий шлях» (1989), «Зазимки» (1990), «Планида» (1994), «Яв» (2001), «Суголося» (2006) і творів для дітей, що побачили світ ув антології «Український садочок» (1997 – 1998), шкільних читанках та в періодиці. Уклав і відредагував антологію любовної лірики XVII – XX століть «Слобожанська муза» (2000). Редактор і перекладач багатьох книг, які виходили друком у харківських видавництвах «Крок», «Майдан», «Око», «Прапор», «Ранок», «Фоліо». Вірші публікувалися в перекладах білоруською, молдовською, німецькою та російською мовами.

Лауреат муніципальної премії в галузі етнології та фольклористики ім. П. Іванова.

Член Спілки письменників України з 1979 р.

Член АУП.

Зміст

ДИКЕ ПОЛЕ

«Осельник-хлібороб, мальоване горня...»

Іліон

Степ

Боарікс

«Там Дике поле, Дике поле, Дике...»

«Великий Луже, може, ти живий...»

«Ця жінка запевняє, буцім Крим...»

«Набряклий кущ шипшини в листопаді...»

«Не до Лугу ножам...»

«Єрусалим і Соловки...»

«Між нами – ніч і день...»

«Посади є: і гетьмана, і блазня...»

«В сірка очей позичано чимало...»

«Між гугенотів і каріатид...»

«До Києва науки позичати...»

«Минаю аптеку. Не допоможуть ліки...»

«Невдала спроба...»

«Довго кричали: «Слава!»...»

«Слобожанська моя чужина...»

«Про темряву доволі свідчень...»

«Не по-нашому дощ понад Вроцлавом висне...»

«Балачки, мов насіння...»

«Прохукане вічко в морозному склі...»

«Дитяча мова – суржик слобожанський...»

«Тарас в тумані, непідлеглий звітності...»

«І знов у цьому вулику, як в березні...»

«Абрикосовий мед...»

Приготування абрикосового варення

«І купований князь із варягів...»

«Держави ювілей отожд якраз...»

«Олені у сутінках...»

«А вітри, – московські, невеселі...»

«Мороз пересівся...»

«Дощ у четвер...»

«Ми – жовті і худі під радісним плакатом...»

«Хлопчина й дощик...»

«За прозрічастим гаєм...»

«Осінній вітер...»

«В місті ув однім два брати...»

«На площі, де з гілок...»

Я, МУЗО, ТВІЙ ВАСАЛ
(переклади з А. Рембо)

Відчуття
Покарання Тартюфа
Збентежені
Сон про зиму
Той, що спить у долині
Моє бурлакування
Вороння

САМОТА МОЯ ЛАГІДНА

«Прикрашаємо ялинку...»
«Колись носили довгі сукні...»
«Порятуй мене, жінко...»
«У мене радість...»
Лущення квасолі

1. «Ходив із жінкою до лісу...»
2. «Насінням торгує на розі...»
3. «Стара, човгаючи, йде...»
4. «У споночілих будинках...»
5. «Не перевів я стрілки на зимовий час...»
6. «Вітер холодний повіяв...»
7. «Безлисті дерева...»
8. «На межі тисячоліть...»

«А гуси плавають по Лопані...»
«Як весело сніг попід вікнами стелиться...»
«В темній рамі жовта осінь на стіні...»
«Електричка мене вже давно не везе на город...»
«Бракує слів мені – свої придумую...»
«Казки для диваків чи диваки для казки...»
«У вдаваній одвертості перверзій...»
«Починається день...»
«Донька млинчиків насклада...»
«Сьогодні квітень...»
«...Вишневий глей на те і є, щоб драти...»
«Жінки, мов дзеркала, що їх проминув по черзі...»
«На чужім городі...»
«Ти будеш репресований трамваєм...»
«Не рятує ні Брайль, ані Брадїс...»
«...Крейдюю класи накреслено звично...»
«При нитці нитка, доленька при долі...»
«Самота моя лагідна...»
Ma bohème
Над томиком Рільке
«Як вечору бував я радий...»
«На душі, як на пустім городі...»

«А мій будинок на кшталт фортеці...»
«В дворі похилім горизонт похилий...»
«В сусідньому купе снігуроньчина шуба...»
«Дощем ізмило рік старий...»
«Хіба всміхатись шибкам віконним...»
«Сховатись під водою, наче риба...»
«Вона чекає тебе й сьогодні...»
«Над світом пустка...»
«Пронизливо-прозорий протяг в лютім...»
«Перша скрипка над пюпітром...»
«Ти приходи. У мене – склянка...»
«Цілу ніч між новорічних тостів...»
«Концерт скрипковий цей...»
«В замкненому колі...»
«Мене колись давно подивувала...»

ПІД ЗНАКОМ АННИ

«Діжду снігів, аби лиш не проспати...»
«Заплакане лице...»
«Спішив учора поміж двох трамваїв...»
«Довга розмова, як довга дорога чи стежка...»
«Заблукаю у тебе в очах...»
Презумпція
«Під знаком Анни закінчився день...»
«Луну ліпити...»
«Відром дірявим спорожніла фраза...»
«На вустах твоїх тінь од свічки...»
«А мені не личить шпага дон Жуана...»
«А день – як забування крил твоїх...»
«Хіба тобі хочеться довгих, як ніч, листів?...»
«Дівочим ногам...»
«Цей такий весняний капіж...»
«Попустило...»
«У телефону свої закони...»

ЧАСОСЛОВ

«На тихій вуличці міській...»
«Уздовж полів хрести-стовпи...»
«Вкладаються, немов навічно...»
«Надходить дощ...»
«Не пахне дощ кутею новорічною...»
«Тумани – довгожителі Землі...»
«Учора я, звичайно ж, знав...»
«Намолено у храмі...»
«Заблудиться святий Сковорода...»
«У дзеркалі старий дивак...»

«Мов цей – гіркавий під зірками...»
«Серпневе пізньоліття. Сон...»
Dissonantia
«Добридень, і синиці й горобці...»
«Десь на Божому горищі...»
«В іконах чудотворних сяють храми...»
«Отець, і Син, і Дух на голосах церковних...»
«На Трійцю на базар на рештки від зарплати...»
«Без підстави цілування десь за тиждень до Купала...»
Intermezzo
«Каштан...»
«Лежання в лікарнянім коридорі...»
«Створіння в інвалідному візку...»
«Дівча-билинка...»
«І тонкій билінці, і листкові...»
«Янголи з крильми...»
«Жалію: день згубивсь, як вірш у теці...»

КОЛИ ДАВНО ЧУДЕС НЕМА (переклади з Р. М. Рільке)

«Чуже твої вуста шепочуть...»
«Не вірю, щоб мізерна смерть ота...»
«Дім злидаря, мов скриня в олтарі...»
«Я там – удома поміж дня і мрії...»
«Мене лякає слів людських мета...»
Іспанська танцівниця
Гора

В ЛІТІ ПЕРЕСТИГЛІМ

«З кінця...»
Абхазький танець
«Шукаєш ровесників між молодих невтішно...»
«Ті бажали тобі розлуки...»
«Цвітуть петрові батоги...»
«Там день. Такий високий, як зоря...»
«Там білять около дві бабусі...»
«Ти готувався лиш до втрати...»
«На сусідськiм городі...»
Ретроспекція
«Повз місяць на ранковiм небі...»
«У небі – сонце...»
«У вікнах смеркне, стежка гукне надвір...»
«Між листя вечір зірки шукає...»
«Ще роблять клітку...»

Про автора

Зміст

Бойко Віктор Степанович
Проспект Перемоги, 70, кв. 484
м. Харків
61204

Тел.: 337-67-72 (дом.);
731-22-80 (сл.)